

СТ А Н О В И Щ Е

От: проф. д-р Светлозар Кирилов Иванов
СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по журналистика и
масова комуникация

3.5. Обществени комуникации и информационни науки

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по 3.1. Социология, антропология и науки за културата в УНСС.

Автор на дисертационния труд: Цветина Любомирова Младенова
Тема на дисертационния труд: „Управление на обществените нагласи
чрез онлайн социалната мрежа Фейсбук“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №595/13.03.2023 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Икономическа социология“ на Общикономически факултет на УНСС по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС №...../..... Обучението е осъществено в задочна форма.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертацията на Цветина Младенова предлага анализ на влиянието на Фейсбук върху нагласите на българските граждани. Заявената основна теза е, че „социалното виртуално пространство на Фейсбук има елементи на публична паноптична сфера и може да служи като средство за управление на обществените нагласи, което действа чрез инструментите на наблюдение и информационно влияние...“ (с. 7). Трудът почива на добра теоретична основа: разгледани са някои ключови теории за влиянието на интернет и онлайн комуникацията в съвременното общество – на Мануел Кастелс, Зигмунт Бауман, Шошана Зубоф и др. Много е добър обзорът на теориите за влиянието на медиите – култивационен

анализ (Джордж Гербнър), теорията за социалното научаване (Албърт Бандура), спиралата на мълчанието, теорията за използването и удовлетворението и др. Идеите в тези теории по-късно подходящо са вплетени в емпиричните изследвания на дисертантката. Изглежда позоваването на споменатите теории е извършено въз основа на техния синтез в произведение на проф. Добринка Пейчева, но е добре кандидатката сама да се запознае с текстовете на teoriите, много от които вече са преведени на български.

Силна страна в теоретичната част на дисертацията е, че авторката отчита и възможното негативно влияние и отрицателни страни на интернет и онлайн комуникацията.

Реализираните от Цветина Младенова три емпирични проучвания са с качествени методи (дълбочинни интервюта и фокус групи), но анализът на данните е задълбочен и изчерпателен. В много случаи авторката е използвала и вторичен анализ на представителни проучвания, който чудесно допълва нейните разсъждения и сполучливо компенсира непредставителния характер на нейните данни. Кандидатката напълно коректно е посочила ограниченията на нейните емпирични проучвания. Добро впечатление прави и умелото разработване на система от понятийни индикатори в нейните изследвания.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Значим резултат от емпиричните изследвания на Цветина Младенова е очертаване на взаимодействието между социалните онлайн мрежи и традиционните медии, а също и разкриване на новите възможности, които социалните мрежи дават за политическата комуникация или организирането на протести. Например някои от кандидатите в местните избори през 2019 г. и партийните пиари признават, че са започнали кампанията по-рано от един месец преди изборите, каквото е ограничението за традиционните медии. Очертани са и факторите, които съдействат за по-голяма ефективност на въздействието на посланията във Фейсбук (поместване на снимки, създаване на съобщения след проведени срещи с избирателите и др.) Някои от отговорите на респондентите (с. 97) подсказват, че някои партии използват или поне са мислили да използват тролове, които да създават манипулативни съобщения в изгодна партийна насока по време на предизборните кампании. Интересна е и информацията, споделена от интервюираните, че местните медии понякога изнудват партиите и кандидатите да им дават пари, за да не ги очернят по време на кампанията (с. 112).

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Принос на Цветина Младенова е, че умело свързва теоретичните идеи за паноптикума в обществото и паноптичната власт със социалните онлайн мрежи и осъществява три собствени емпирични проучвания на значими проблеми. Резултатите от емпиричните проучвания, свързани с местните избори (2019 г.), КОВИД-19 и протестите от 2020 г., проследяват влиянието на Фейсбук върху българските потребители и съдържат интригуващи данни и разсъждения. Емпиричните проучвания предлагат интересни данни, а анализът на авторката разкрива съществени моменти във въздействието на Фейсбук върху нагласите.

Бих посочил като принос и разкриването на някои елементи във взаимодействието между традиционните медии и социалните онлайн мрежи, очертаването на фактори, които съдействат за ефективността на посланията във Фейсбук и някои идеи за борба с фалшивите новини.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Публикациите отговарят на изискванията и отразяват съществени идеи от дисертацията.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът адекватно отразява основните идеи в дисертационния труд. Изложението е ясно и логично.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

При по-нататъшна работа по темата, вероятно при подготовка на монография, бих препоръчал и запознаване с теорията на Юрген Хабермас за публичната сфера, която би била полезна за такава разработка.

8. Заключение

Дисертацията на Цветина Младенова е посветена на значим проблем, демонстрира добро ниво на аналитичност, проведените емпирични изследвания адекватно обогатяват теоретичните размисли. Собствените емпирични изследвания са издържани социологически, последователно следват изискваните етапи за такива проучвания. Ще подкрепя предложението на Цветина Любомирова Младенова да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“.

24 април 2023

Подпис: Светлозар Кирилов